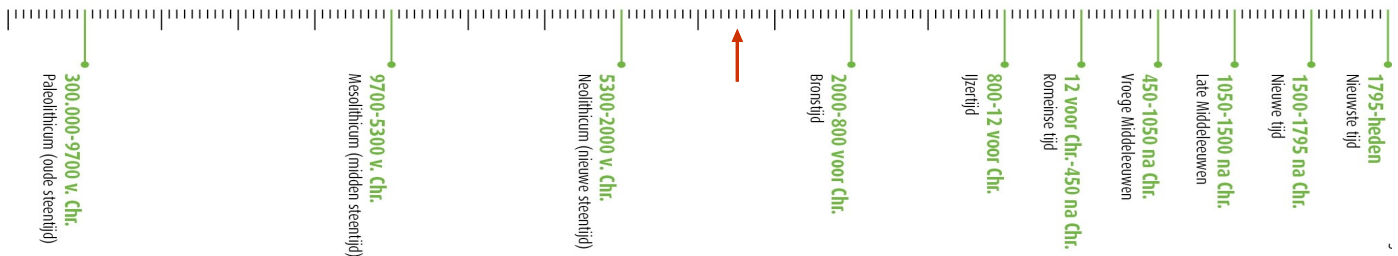

Graven in het groen

Oeroude rustplaatsen op de Heuvelrug

Nr. 11

Midden in het Zuilensteinsche bos liggen zes prehistorische grafheuvels. Vanaf een bankje beleeft u in alle rust deze millennia oude plek.

Grafheuvels in het Groen

Op een van de hoogste punten van de Utrechtse Heuvelrug, in het Zuilensteinsche bos, liggen zes prehistorische grafheuvels. Soortgelijke grafmonumenten zijn in deze omgeving talrijk. Ze vormen hét bewijs dat de bewoning op Utrechtse Heuvelrug ver terug gaat, helemaal tot in de prehistorie. Wat deze groep monumenten zo bijzonder maakt leest u in deze folder.

Prehistorische rustplaatsen

Zoals de naam al doet vermoeden geven de heuvels begraafplaatsen aan. Deze monumenten werden vanaf de late steentijd (2850-2000 voor Chr.) opgeworpen om de laatste rustplaatsen van voornamen personen in de samenleving te markeren. Ook in de eeuwen daarna, tot in de ijzertijd (tot 12 voor Chr.) bleven de nabestaanden hun doden in al bestaande of onder nieuwe grafheuvels begraven. Zo ook hier in Zuilensteinsche bos, waar vanaf ongeveer 3500 jaar geleden maar liefst zes grafheuvels zijn opgeworpen, vlak bij elkaar.

Grafheuvels vormden herkenbare bakens in het bronstijd-landschap.

Heuvels langs de route

De locaties van de grafheuvels werden zorgvuldig uitgekozen en onderhouden. We gaan er vanuit dat er vooral werd gekozen voor open plekken in het bos waar heide groeide. Bovendien lag deze groep heuvels op een kruispunt van twee oeroude paden: De Schapendrift en het Ginkelse Spoor. Mogelijk bestonden deze routes al in de Bronstijd. Grafheuvels werden namelijk vaak langs wegen gebouwd. Ongeveer een kilometer ten noordwesten van de grafheuvelgroep loopt het Ginkelse Spoor langs een vindplaats waar een nederzetting uit de Bronstijd is gevonden. Wie weet woonden hier de bouwers van de grafheuvels. Zeker is dat dit gebied een lange en bijzondere bewoningsgeschiedenis kent.

Herinnering en verering

Grafheuvels waren opvallende en herkenbare bakens in het landschap, wat precies de bedoeling lijkt te zijn geweest van de bouwers. De monumenten worden niet voor niets zo vaak langs prehistorische routes gevonden. De grafheuvels ontwikkelden zich tot plaatsen van verering en herinnering aan de voorouders. Enkelen van die herinneringsplaatsen hebben de tand des tijds goed doorstaan. Bij sommige grafheuvels zijn zelfs resten van rituelen activiteiten gevonden, zoals sporen van open vuren, verbrande stenen, aardewerk en botresten van verschillende dieren. Deze vondsten lichten een klein tipje op van de sluier van geheimzinnigheid rond de belevingswereld van de grafheuvelbouwers.

Een kijkje terug in de tijd: zo kan het landschap eruit hebben gezien omstreeks 1500 voor Chr. De grafheuvels liggen op een open plek in het bos. Rond de heuvels kunnen palen of andere markeringen hebben gestaan. In de omgeving woonde de levende gemeenschap in houten boerderijen te midden van hun akkers.

Drakenstein-aardewerk

In twee van de zes heuvels zijn enkele scherven van aardewerken potten gevonden. Aan bepaalde kenmerken van deze scherven is af te leiden hoe lang geleden de pot is gemaakt. Ook aardewerken potten zijn namelijk onderhevig aan mode en trends en veranderen van uiterlijk door de tijd heen. De gebruikte klei, de vorm van de pot en de versieringen die zijn aangebracht helpen deskundigen om te bepalen uit welke periode een pot komt.

De potscherven die in deze grafheuvels zijn gevonden zijn met de hand gevormd en met grove klei vrij eenvoudig en lomp vormgegeven. Door het bakken van de klei verschenen allemaal kleine barstjes op het oppervlak. Dit is niet echt de bedoeling geweest, maar nu is het een typisch kenmerk van wat deskundigen Drakenstein-potten noemen. Het werd gemaakt en gebruikt in de bronstijd, ongeveer 3500 jaar geleden.

Drakenstein-aardewerk werd niet heel uitbundig versierd. Vaak hadden de potten alleen wat verdikte randen, waarin de vervaardigers diepe vinger- en nagelindrukken maakten. Aan de nagelindrukken te zien moesten deze mensen relatief lange nagels hebben gehad. De scherven die in de grafheuvels in het Zuilensteinsche bos zijn gevonden hebben een eenvoudige streepversiering op de rand.

De naam "Drakenstein" is afkomstig van de plek waar dit soort potten voor het eerst zijn ontdekt: Op het landgoed Groot Drakenstein in Baarn. Wist u dat dit het landgoed is waar prinses Beatrix woont? Al sinds 1959 is het kasteel in haar bezit. In 2014 is ze hier weer gaan wonen om van de rust te genieten.

COLOFON

Dit is een uitgave van de gemeente Utrechtse Heuvelrug

Tekst en foto's: Lisa van Luling

Reconstructietekening: Rein van den Heuvel

Voor meer informatie: www.heuvelrug.nl
of email: archeologie@heuvelrug.nl

De grafheuvels zelf beleven?

Zelf kunt u de grafheuvels ook bewonderen. Een wandelroute, die start bij de parkeerplaats aan de Scherpenzeelseweg loopt langs deze groep.

Grafheuvels zijn op de Utrechtse Heuvelrug in grote getalen terug te vinden. Meer informatie over de grafheuvels in de gemeente kunt u vinden op de website www.heuvelrugopdekaart.nl.

Eén van de fragmenten van een Drakenstein-urn gevonden in één van de Zuilensteinsche heuvels (Naar: Reusink 1988, 25).

Voor meer informatie

Reusink, H.J., 1988. Leersum, grafheuvels op de Zuilensteinsche Kop. In: *Archeologische Monumenten*, 11.

Ginkel, E. van en Y. van Koevinge, 2010. *Op de Rand van de Rug: Grafheuvels op de Elsterberg bij Rhenen*.

Archeologie

GEMEENTE
UTRECHTSE HEUVELRUG